

RECU LL DE PREMSA

Conferència sobre Mrs. Darwin

21 de gener 2009

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

ANIVERSARI DEL PARE DE LA TEORIA DE L'EVOLUCIÓ

El temor de la senyora Darwin

A la dona del naturalista l'angoixava pensar que potser el seu marit no compartiria amb ella la vida eterna **≡** Diversos llibres escruten la relació conjugal del genial científic

RAFAEL TAPOUNET
BARCELONA

Com moltes altres dones de la seva mateixa època i condició social, Emma Darwin (1808-1896), casada amb el totèmic naturalista que va concebre la teoria de l'evolució, tenia uns petits dietaris de butxaca en què consignava, mitjançant notes breus, diverses incidències de la seva vida quotidiana, des de les visites de parents i coneguts fins a les medicines que havia d'administrar als membres de la família que queien malalts (cosa que, en el cas del seu il·lustre marit, passava amb llastimosa freqüència). També les obres de caritat, les sortides al teatre i les visites al dentista. Emma va estrenar el seu primer diari el 1824, quan tenia 16 anys i encara duia el cognom de Wedgwood, i no va deixar de referir-hi les seves peripècies fins pràcticament el final dels seus dies. En la pàgina corresponent al dia 19 d'abril de 1882 es va limitar a escriure-hi una xi-

Emma Darwin ▶ Retrat de George Richmond, datat el 1840.

ELS DOCUMENTS

Els 60 dietaris de butxaca que Emma Darwin va anotar al llarg de la seva vida estan disponibles a internet

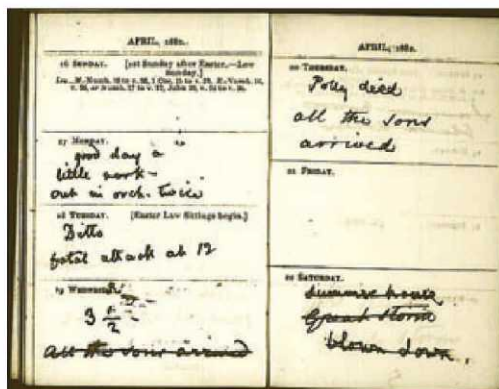
LA DISCREPÀNCIA

Per no ferir la seva dona, Charles va expressar la seva postura respecte a la religió amb calculada ambigüïtat

fra: «3 1/2». Dos quarts de quatre. L'hora en què va morir Charles Robert Darwin.

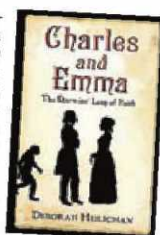
L'anotació és mínima, però revela alguns dels trets de la personalitat d'Emma –la pulcritud, la sobrietat, la precisió– que van portar l'escrupolós Darwin a triar-la com a companya. Va ser una elecció científica en el sentit ampli de la paraula; abans de prendre la decisió de casar-s'hi, el naturalista va redactar un text en què exposava els avantatges i els inconvenients del vincle matrimonial. Entre els pros hi va incloure un argument peculiar: una dona, va escriure, «és, en qualsevol cas, millor que un gos». N'hi podia haver afegit un altre: Emma Wedgwood era la seva cosina germana i si es casava amb ella tindria un parent menys al qual hagués de visitar. L'obligació de visitar els familiars era una circumstància que el disgustava profundament.

La commemoració el 2009 dels

Dietari d'Emma ▶ A l'esquerra, la pàgina en què figura l'anotació de l'hora de la mort de Charles Darwin.

200 anys transcorreguts des del naixement de Darwin i dels 150 de la publicació de *L'origen de les espècies* està servint per il·luminar fins a l'últim racó de la vida del pare de la teoria de l'evolució, incloent-hi, és clar, l'àmbit domèstic. L'escrutini ha arribat de ple també a la que va ser la seva dona. Nascuda en el si d'una família acomodada i liberal, Emma Wedgwood es va casar amb el seu cosí el 1839, quan ella ja tenia 30 anys, una edat avançada

per a l'època, i tot i així va tenir temps de donar-li 10 fills, dels quals en van sobreviure set.

Des de fa temps, els dietaris de la senyora Darwin (una seixantena) es poden consultar a internet gràcies al monumental projecte Darwin Online, ja que la seva pàgina web (darwin-online.org.uk/) conté totes les publicacions

del científic i més de 20.000 documents privats, així com nombrosos articles i una extensa bibliografia.

Entre l'ingent material inclòs hi figura el receptari de cuina d'Em-

ma, del qual s'han servit les escriptores Dusha Bateson i Weslie Jane-way per publicar *Mrs Charles Darwin's recipe book*, un llibre que acaba d'aparèixer al Regne Unit i que presenta alguns dels plats preferits del naturalista, com els xampinyons a la graella i la pasta fullada de formatge. No recull, però, els animals estranys que, portat per la seva curiositat extrema, Darwin va menjar al llarg de la seva vida (falcons, pumes, armadillos, mussols i iguanes, entre altres espècies).

De naturalesa ben diferent és una altra novetat recent, *Charles and Emma. The Darwin's leap of faith*, un llibre de Deborah Heiligman destinat als lectors joves que explora diversos aspectes de la vida del matrimoni i que se centra en un episodi d'una importància particular: el conflicte que la ferma ortodòxia cristiana de la seva dona va suposar per al científic a l'hora de plantejar una explicació del món en què Déu deixava de ser necessari.

Una carta commovedora

Aquesta discrepància religiosa no va ser suficient per obrir una brexa en la parella. Heiligman coincideix amb altres autors que han estudiat la qüestió al destacar el tacte i la discreció amb què Emma va exposar sempre els seus temors, malgrat que la turmentava la idea que, a l'allunyar-se de la fe religiosa, el seu marit es condemnés i no poguessin compartir l'eternitat. Així l'hi va fer saber en una cèlebre carta que li va enviar poc després de contraure matrimoni: «Seria molt dissortada si pensés que no ens pertanyem l'un a l'altre per sempre». La missiva va commoure profundament Darwin –«quan mori, sapigueu que he besat aquesta carta i he plorat per la seva causa moltes vegades», va escriure al peu de la nota–, però no el va fer renunciar a exposar les seves revolucionàries troballes. Això sí, en endavant va expressar la seva posició respecte a la religió amb una calculada ambigüïtat.

La personalitat de la senyora Darwin va ser l'eix d'una conferència que la presidenta de la Secció Catalana de Comunicació Científica, Mercè Piqueras, va pronunciar dimecres a la Sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). En el curs de la dissertació, Piqueras va proposar que les receptes incloses en el llibre de cuina d'Emma s'utilitzessin per preparar un banquet que recreés els àpats a casa del naturalista. «Seria –va dir– una bona manera de celebrar l'Any Darwin». D'entre el públic va sorgir una veu de dona: «Bé, però, ni se us acudeix posar sopa de tortuga al menú». **≡**

La esposa de Darwin nunca creyó en la evolución de las especies

CIENCIA ► Las reticencias religiosas de la mujer del científico pudieron retrasar la publicación del libro

SERGIO ANDREU • BARCELONA

Charles Darwin nunca convenció a su esposa, Emma, sobre su teoría acerca del origen de las especies, de cuya publicación se cumplen 150 años en 2009, lo que explicaría que el investigador tardara años en sacarla a la luz, posiblemente por las reticencias religiosas de su mujer, según la bióloga Mercè Piqueras.

La idea de una evolución de las especies por una selección natural, sin intervención divina, no era del agrado de Emma Darwin, quien, a pesar de ser una mujer cultivada desde el punto de vista clásico -tocaba el piano, hablaba varios idiomas, había viajado por Europa e incluso le gustaba hablar de política- mantuvo siempre sus profundas creencias cristianas y sufrió por el escepticismo de su marido.

Según sugiere Piqueras, presidenta de la Asociación Catalana de Comunicación Científica (ACCC), si el matrimonio Darwin viviera hoy, Charles se subiría con agrado al autobús que exhibe la polémica campaña publicitaria que pone en duda la existencia de Dios, mientras que Emma viajaría más tranquila en el vehículo con el eslogan teísta promovido por E-Cristians.

La bióloga, que esta semana ha ofrecido en Barcelona una charla sobre la "influencia" de la señora Darwin en un ciclo organizado por el Instituto de Estudios Catalanes, ha explicado a Efe que, no obstante, la fe de Emma nunca fue obstáculo para que este matrimonio victoriano funcionase sin casi fricciones.

Charles y Emma, que eran primos y se conocían desde niños, no sorprendieron a nadie en sus familias, cuando en 1839 decidieron unir sus vidas. Los reveladores trabajos acerca de la evolución y, sobre todo, la muerte a los diez años de su hija favorita, Annie, tras una larga agonía por fiebres, hicieron que Darwin abandonara su fe religiosa.

La mujer de Darwin nunca creyó en la evolución de las especies

Este año se cumple el 150 aniversario de la publicación de las teorías del naturalista inglés, que se vio frenado por las reticencias religiosas de su esposa para sacar a la luz sus tesis

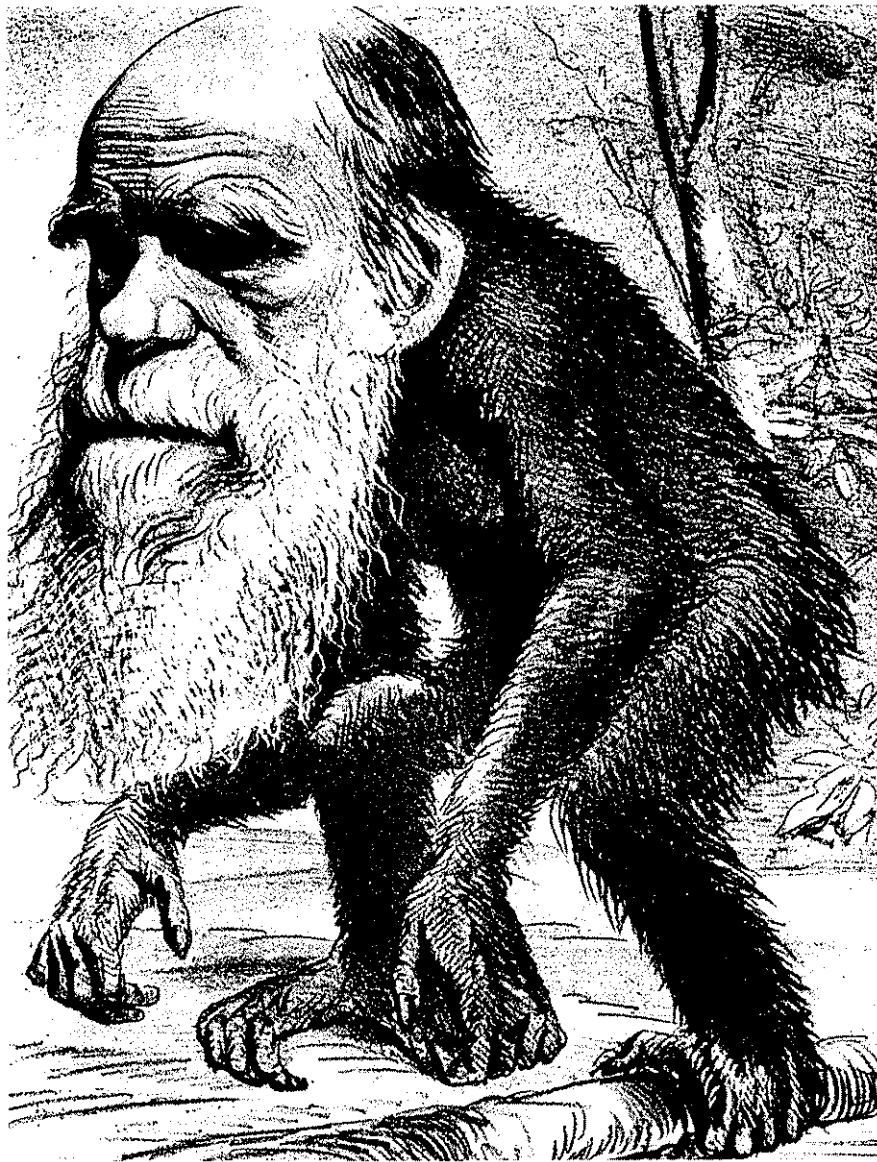
BARCELONA. Charles Darwin nunca convenció a su esposa, Emma, sobre su teoría acerca del origen de las especies, de cuya publicación se cumplen 150 años en 2009, lo que explicaría que el investigador tardara años en sacarla a la luz, posiblemente por las reticencias religiosas de su mujer, según la bióloga Mercè Piqueras.

La idea de una evolución de las especies por una selección natural, sin intervención divina, no era del agrado de Emma Darwin, quien, a pesar de ser una mujer cultivada desde el punto de vista clásico -tocaba el piano, hablaba varios idiomas, había viajado por Europa e incluso le gustaba hablar de política- mantuvo siempre sus profundas creencias cristianas y sufrió por el escepticismo de su marido.

Según sugiere Piqueras, presidenta de la Asociación Catalana de Comunicación Científica (ACCC), si el matrimonio Darwin viviera hoy, Charles se subiría con agrado al autobús que exhibe la polémica campaña publicitaria que pone en duda la existencia de Dios, mientras que Emma viajaría más tranquila en el vehículo con el eslogan teísta promovido por E-Cristians.

La bióloga, que esta semana ha ofrecido en Barcelona una charla sobre la "influencia" de la señora Darwin en un ciclo organizado por el Instituto de Estudios Catalanes, ha explicado a Efe que, no obstante, la fe de Emma nunca fue obstáculo para que este matrimonio victoriano funcionase sin casi fricciones.

Charles y Emma, que eran primos y se conocían desde niños, no sorprendieron a nadie en sus familias, cuando en 1839 decidieron unir sus vidas, dos años después de que el científico hubiera regresado de su largo viaje por

Sudamérica durante cinco años (1831-1836) a bordo de la fragata Beagle, la expedición en la que recopiló los datos que le permitieron desarrollar sus cuadernos sobre la transmutación de las especies.

Los Darwin se instalaron entonces en Down, en el condado de Kent, al sur de Londres, donde el naturalista, que había regresado muy mermado de salud tras su viaje, se dedicó al estudio, entre las visitas de los amigos y los esmerados cuidados de Emma, con la que tuvo diez hijos y que solía asistir a algunas de sus reuniones y discusiones con los colegas, recuerda Piqueras.

Abandono de la fe

Los reveladores trabajos acerca de la evolución y, sobre todo, la muerte a los diez años de su hija favorita, Annie, tras una larga agonía por fiebres, hicieron que Darwin abandonara su fe religiosa.

"No había conflicto en el matrimonio, pero a ella le preocupaba mucho la falta de fe de su marido y a él ver a Emma sufrir, explica la presidenta de la ACCC.

Aunque liberado de los prejuicios creacionistas imperantes en la época, el científico inglés no se decidía a hacer públicas sus ideas evolutivas, por miedo, quizás, a la reacción de la sociedad, pero, sobre todo, a dañar los lazos que le unían con su esposa.

Sólo cuando otro investigador, Alfred Russell Wallace, publicó el artículo titulado "Sobre la ley que ha regido la aparición de especies nuevas", con un planteamiento sobre la adaptación de las especies muy similar al que Darwin trabajaba en privado, se puso éste a escribir para desvelar su teoría, explica la divulgadora.

A pesar de la convulsión que provocó la publicación de "El origen de las especies", la comunidad científica aceptó rápidamente los planteamientos de Darwin, un reconocimiento que fue insuficiente para su mujer.

De hecho, Emma, que sobrevivió catorce años a Darwin, llegó incluso a censurar algunos fragmentos de la autobiografía de su marido "porque siempre le preocupó que el mundo viera a Darwin como un ateo, porque pensaba que ciencia y Dios eran compatibles".

SERGIO ANDREU